

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра теорії і методики початкової освіти

СИЛАБУС

нормативної навчальної дисципліни

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКЛАДАННЯ МЕТОДИКИ
МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ У
ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

підготовки освітнього ступеня магістра
спеціальності **013 «Початкова освіта»**
освітньої програми **«Початкова освіта»**

Силабус навчальної дисципліни «Теоретичні основи викладання методики мовно-літературної освітньої галузі у початковій школі» підготовки освітнього ступеня магістра, галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка», спеціальності 013 «Початкова освіта», освітньої програми «Початкова освіта».

Розробник: Здіховська Тетяна Вікторівна, доцент кафедри теорії і методики початкової освіти, кандидат філологічних наук.

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри теорії і методики початкової освіти

протокол № 1 від 31 серпня 2021 року

Завідувач кафедри:  (Р. М. Пріма)

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма здобуття освіти	Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка Спеціальність: 013 «Початкова освіта» Освітньо-професійна програма: «Початкова освіта» другий (магістерський) рівень освіти	Нормативна
150 год. 5 кредити		Рік навчання – 1
		Семестр – 1
ІНДЗ: є		Лекції – 26
		Практичні – 28 год.
		Самостійна робота – 86 год.
	Консультації – 10 год.	
	Форма контролю: екзамен	
Мова навчання		українська

II. Інформація про викладача

Викладач	Здіховська Тетяна Вікторівна
Науковий ступінь	Кандидат філологічних наук
Вчене звання	Доцент
Посада	Доцент кафедри теорії і методики початкової освіти
Профайл	https://wiki.vnu.edu.ua/wiki/Здіховська Тетяна Вікторівна
Телефон	+38(097)9131376
e-mail	zdihovska.tetyana@gmail.com
Дні занять	http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

Формування вчителя Нової української школи вимагає посиленого розвитку його мовно-комунікативної та літературної компетентностей, які реалізуються через навчальний курс «Теоретичні основи викладання методики мовно-літературної освітньої галузі у початковій школі». Зміст дисципліни розроблено з урахуванням викликів сьогодення, положень Концепції «Нова українська школа», Державного стандарту початкової освіти, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 рр. та компетентнісного підходу до підготовки майбутніх фахівців.

Дисципліна «Теоретичні основи викладання методики мовно-літературної освітньої галузі у початковій школі» є складовою частиною дисциплін блоку професійної та практичної підготовки. Її вивчення передбачає озброїти здобувачів вищої освіти знаннями процесу навчання української мови та читання, уміннями і навичками, необхідними для практичної реалізації мовної та літературної освіти молодших школярів в умовах Нової української школи.

2. Пререквізити. Постреквізити

Вивченню навчальної дисципліни «Теоретичні основи викладання методики мовно-літературної освітньої галузі у початковій школі» передують такі дисципліни, як педагогіка, психологія, сучасна українська мова з практикумом, українська мова (за професійним спрямуванням, дитяча література).

3. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни:

- підготувати студентів до розв'язування типових задач, наведених в освітньо-кваліфікаційній характеристиці щодо навчання школярів предметів мовно-літературної освітньої галузі в 1-4 класах загальноосвітньої школи за умов реформування сучасної освітньої системи відповідно до Концепції Нової української школи та Державного стандарту початкової освіти;
- сформувати в студентів компетентності, що дозволять виконувати типові задачі професійної діяльності, а саме: загальні, такі як: загальнонавчальна, інформаційно-аналітична, дослідницько-праксеологічна, комунікативна, етична, соціокультурна, міжособистісної взаємодії, професійної мобільності, рефлексивна, а також спеціальні (фахові) компетентності, передбачені ОПП відповідно до Професійного стандарту «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти».

Завдання навчальної дисципліни:

- озброєння студентів сучасними теоретичними і практичними здобутками методики навчання предметів мовно-літературної освітньої галузі в 1-4 класах загальноосвітньої школи;
- вироблення умінь і навичок, необхідних для вирішення актуальних проблем мовно-літературної освітньої галузі учнів початкової школи відповідно до державних і європейських стандартів на основі компетентнісного підходу з використанням інноваційних педагогічних технологій та комп'ютерної техніки;
- сприяння розвитку професійної самостійності студентів, залучення їх до науково-дослідницької діяльності.

4. Результати навчання (компетентності)

Загальні компетентності (КЗ)	КЗ-2. Інформаційно-аналітична. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу, систематизації й узагальнення інформації, зокрема професійно-педагогічної, з різних джерел та формулювання логічних висновків.
	КЗ-3. Дослідницько-праксеологічна. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу, систематизації й узагальнення інформації, зокрема професійно-педагогічної, з різних джерел та формулювання логічних висновків.
	КЗ-4. Комунікативна. Здатність спілкуватися державною мовою на офіційно-діловому рівні; володіти навичками нормативного літературного мовлення (його усною та писемною формою) в різних сферах комунікації. Здатність до розуміння чужих і продукування власних програм комунікативної поведінки, адекватних цілям, сферам, ситуаціям спілкування, активній взаємодії з іншими мовленнєвими суб'єктами. Уміння володіти різновидами стилів мовленнєвого спілкування в ситуаціях запобігання та врегулювання конфліктів.
	КЗ-6. Етична. Здатність діяти на основі принципів і норм етики, правил культури поведінки у стосунках з дорослими й дітьми на основі загальнолюдських і національних цінностей, норм суспільної моралі; дотримуватися принципів педагогічної етики (професійної етики вчителя початкової школи).
	КЗ-8. Міжособистісної взаємодії. Здатність до ефективної міжособистісної взаємодії; зокрема, здатність успішно взаємодіяти з керівництвом, колегами, учнями та їхніми батьками; володіння алгоритмами конструктивного вирішення педагогічних конфліктів. Здатність працювати в команді, здатність до співпраці, групової та кооперативної діяльності. Здатність бути критичним і самокритичним, наполегливим щодо поставлених завдань і взятих зобов'язань.
КЗ-12. Інформаційно-комунікаційна. Здатність до застосування сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій для розв'язання комунікативних задач у професійній діяльності вчителя початкових	

	класів й у повсякденному житті.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК-1.1. Філологічна компетентність. Здатність до застосування професійно профільованих лінгвістичних і літературознавчих знань, умінь та навичок, що становлять теоретичну основу початкового курсу мови навчання, мови вивчення, іноземної мови, літературного читання та їхніх окремих змістових ліній. Складниками філологічної компетентності є лінгвістична, мовленнєва, літературознавча.
	СК – 5. Професійно-комунікативна компетентність (ПКК). Здатність актуалізувати та застосовувати комунікативні знання, навички, вміння, настанови, стратегії й тактики комунікативної поведінки, здобутий досвід комунікативної діяльності, а також індивідуально-психологічні якості особистості задля успішного здійснення в конкретних умовах педагогічної комунікативної діяльності з молодшими школярами, батьками, колегами.
	СК – 5.2. Вербально-логічна. Здатність педагога володіти доцільними формами вербального професійного спілкування в колективі, сприймати, осмислювати й відтворювати зміст і основну думку усних і письмових висловлювань, коригувати власне й чуже мовлення; здатність опрацьовувати, групувати навчальну інформацію, адекватно усвідомлювати комунікативний сенс повідомлень, запам'ятовувати й у разі необхідності актуалізувати в пам'яті професійні знання, фактичні дані, навчальну інформацію.
	СК – 5.3. Інтерактивна. Здатність педагога організувати ефективну спільну навчально-виховну діяльність і педагогічне спілкування; здатність співпрацювати для досягнення поставленої мети, знаходячи при цьому шляхи взаємодії зі всіма суб'єктами навчально-виховного середовища.
	СК – 5.4. Соціально-комунікативна. Здатність учителя в будь-якій педагогічній ситуації орієнтуватися на всіх учасників навчально-виховного середовища, приймати правильні рішення і, як наслідок, досягати поставленої мети навчання й виховання.
	СК – 5.6. Предметно-змістова. Володіння змістовим аспектом комунікації, термінологією, мовленнєвими конструкціями, що притаманні всім предметам, визначеним навчальним планом початкової школи та здатність до розв'язання певного кола питань у конкретній ситуації педагогічної діяльності вчителя початкових класів.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						Форма контролю/ Бали
	Усього	у тому числі					
		Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.		
1	2	3	4	5	6	7	
Змістовий модуль 1.							
Лінгводидактичні основи навчання мовно-літературної освітньої галузі у початковій школі. Методика навчання грамоти							
Тема 1. Вступ. Сучасна українська лінгводидактика та місце в ній методики навчання української мови в початковій школі	6	2		4			

Тема 2. Мовно-літературна освітня галузь на сучасному етапі розвитку початкової школи	10	2	2	4	2	Т, ІРС / 2
Тема 3. Чинні програми та підручники для навчання мовно-літературної освітньої галузі у початковій школі	10	2	2	6		РЗ/К, Т / 2
Тема 4. Наукові засади методики навчання грамоти.	6		2	4		РМГ, Р / 2
Тема 5. Методи навчання грамоти. Періоди навчання грамоти	8	2	2	4		ІРС, РМГ, Р / 2
Тема 6. Сучасні технології навчання дітей читання і письма	12	2	2	6	2	ІРС, РМГ, Р / 2
Разом за змістовим модулем 1	52	10	10	28	4	10
Змістовий модуль 2. Методика розвитку усного та писемного мовлення молодших школярів						
Тема 7. Теоретико-методичні засади розвитку зв'язного мовлення молодших школярів	10	2	2	6		ДС, Т, ІРС / 2
Тема 8. Розвиток мовлення молодших школярів на засадах компетентнісного, комунікативного та діяльнісного підходів на інтегровано-предметній основі	12	2	2	6	2	ДС, ДБ, РМГ / 4
Тема 9. Робота з розвитку мовлення учнів на відповідних рівнях	10	2	2	6		ІРС, РМГ, Р / 2
Разом за змістовим модулем 2	32	6	6	18	2	8
Змістовий модуль 3. Методика вивчення мовної теорії						
Тема 10. Наукові основи методики навчання мовної теорії	10	2	2	6		ДБ, Т, РМГ / 4
Тема 11. Особливості навчання молодших школярів основ мовної теорії відповідно до положень Коцепції НУШ	12	2	2	6	2	ДС, ДБ, ІРС / 4
Разом за змістовим модулем 3	22	4	4	12	2	8
Змістовий модуль 4. Методика навчання літературного читання						
Тема 12. Методична реалізація змістових ліній на уроках літературного читання	13	2	2	7	2	ДС, РМГ, ІРС / 4
Тема 13. Теоретичні засади методики роботи з дитячою книжкою, роботи з інформацією	11	2	2	7		ДС, РМГ, ІРС / 3

Тема 14. Формування читацької самотійності молодших школярів	9		2	7		Т, ІРС, Р / 4
Тема 15. Позакласна пізнавальна навчально- діяльність із літературного читання	11	2	2	7		РМГ, ІРС / 3
Разом за змістовим модулем 4	44	6	8	28	2	14
Екзамен						Т / 60
Усього годин/балів	150	26	28	86	10	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. Види (форми) індивідуальних науково-дослідних завдань (ІНДЗ)

1. Скласти план-конспект уроку з елементами морфемного розбору (повного та часткового).
2. Дібрати диференційовані завдання і вправи до вивчення основних та допоміжних частин мов.
3. Скласти план-конспект уроку читання (тема та тип уроку за вибором студента).

IV. Політика оцінювання

Оцінювання (усні повідомлення, практична робота, самотійна й індивідуальна робота за темами, виконання тестових завдань і т. ін.) здійснюється з позицій дотримання академічної доброчесності, ґрунтоване на чинних нормативних документах.

Політика щодо академічної доброчесності: жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: пропущені практичні, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій. Поточні „2”, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на практичному занятті перескладаються викладачеві, який веде заняття до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп.

V. Підсумковий контроль

Види контролю: поточний, підсумковий. Методи контролю: експрес-контроль підготовки до заняття, виконання домашніх завдань, поточне опитування, оцінка роботи протягом практичного заняття, оформлення результатів самотійної роботи, доповіді, тестування.

Дисципліна складається з чотирьох змістових модулів. У цьому випадку підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається з сумарної кількості балів за: поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 35 балів); виконання ІНДЗ, які зараховуються у поточний контроль (максимум 5 бали); екзамен – підсумковий контроль (максимум 60 балів).

Форма контролю: екзамен.

Питання до екзамену: тестові завдання.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82–89	Дуже добре
75-81	Добре
67 -74	Задовільно
60-66	Достатньо
1–59	Незадовільно

VII. Рекомендована література

1. Державний стандарт початкової загальної освіти 2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-p>
2. Концепція Нової української школи. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/280/konczepczyia.pdf>
3. Типова освітня програма початкової освіти цикл I (1-2 класи)/ під керівництвом Р.Б.Шияна / О.Я.Свченко. К., 2018 – Режим доступу: <http://nus.org.ua/news/opublikuvaly-tyповi-osvitni-programy-dlya-1-2-klasiv-nushdokumenty>
4. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення : [навч. посіб.]. Вінниця : Нова книга, 2003.
5. Громик Ю. В. Український правопис : [навч. посіб.]. К. : Центр учбової літератури, 2013. 140 с.
6. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування : [навч. посіб.]. К. : Знання, 2006.
7. Словник української мови : У 11 т. / ред. кол. : І. К. Білодід. К. : Наук, думка, 1970–1980.
8. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. К. : Знання, 2006.
9. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. К., Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005.
10. Український орфографічний словник : Близько 174 тис. слів / за ред. В. Г. Складенка. К. : Довіра, 2009.
11. Інноваційні технології навчання української мови та літературного читання в початковій школі: навч. посіб. / М-во освіти і науки України, Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. І. Огієнка ; за заг. ред. Н. В. Гудими. Кам'янець-Подільський : Друк-сервіс, 2018. 166 с.
12. Бабюк Т. Й., Гордійчук М. С., Попова О. Ю. Методика навчання освітньої галузі «Мови і літератури» : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : Друк-сервіс, 2017. 142 с.
13. Вашуленко М. С. Українська мова і мовлення у початковій школі : методичний посібник. К. : Освіта, 2019